

P. J. Frankowski 2.12.10

Bydgoszcz, dnia 01 grudnia 2010 r.

RDOŚ.04.PN.6613-8-3/10/NG

SEKRETARIAT RDLP w Toruniu	
nr 3644	Podpis
Wpłynęło 06. 12. 2010	06/12/10
Zadekretowano ZZ	Data 6.12.10
Podpis

Szanowny Pan
Janusz Kaczmarek
Regionalny Dyrektor
Lasów Państwowych w Toruniu

W odpowiedzi na wniosek z dnia 20 lipca 2010 roku, znak: ZZ-7019-38/10 oraz w związku z pismem z dnia 12 października 2010 roku, znak: ZZ-7019-99/10 w sprawie wydania opinii na podstawie art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) dla Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Gołębki na lata 2005-2014, poniżej przedstawiam stanowisko tut. organu w przedmiotowej sprawie.

Opiniowaniu podlega przyjęty już Plan Urządzenia Lasu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko w związku z powyższym Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy opiniuje przedmiotowe dokumenty na zasadzie współpracy organów nie zaś w trybie art. 54 ww. ustawy.

Jednocześnie, należy zwrócić uwagę, iż zlecenie przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Toruniu analizy wpływu częściowo zrealizowanych założeń Planu oraz planowanych działań wynikających z tego dokumentu, na środowisko, w tym na cele ochrony i integralność obszarów Natura 2000, świadczy o dużym zaangażowaniu Lasów Państwowych w zachowanie bioróżnorodności komponentów przyrody przy jednoczesnej realizacji zrównoważonej gospodarki leśnej.

Opiniowaniu podlegają działania z zakresu gospodarki leśnej planowane do realizacji w latach 2010-2015.

W granicach administracyjnych ww. Nadleśnictwa znajduje się projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk pn. Ostoja Barcińsko-Gąsawska (PLH040028), a także (w woj. wielkopolskim) specjalny obszar ochrony siedlisk pn. Pojezierze Gnieźnieńskie (PLH300026).

Na skutek analizy Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Gołębki wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu dla lasów Skarbu Państwa pod zarządem Nadleśnictwa Gołębki, uprzejmie informuję, że opiniuję pozytywnie ww. dokument, w granicach województwa kujawsko-pomorskiego, po uwzględnieniu w prowadzonej gospodarce leśnej niżej przedstawionych zasad:

Po zapoznaniu się z rozdziałem 5 pn. „Rozwiązania i wnioski do Planu” opiniuję pozytywnie zalecenia co do sposobu prowadzenia dalszej gospodarki leśnej, zaproponowane przez zespół autorski przedmiotowej Prognozy w podrozdziale 5.6, w tym w szczególności:

- wyłączenie z użytkowania rębego tzw. „siedlisk wrażliwych” łęgowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych (91F0) oraz łęgów olszowych, olszowo-jesionowych i jesionowych (91E0), a także ciepłolubnych dąbrów (91I0) i kwaśnych dąbrów (9190), gdzie stan siedliska oceniono w trzystopniowej skali A, B, C jako właściwy (A).
- odstąpienie od realizacji rębni zupełnych na rzecz rębni złożonych (II, III, IV) na zidentyfikowanych cennych siedliskach przyrodniczych, których stan zachowania został określony jako B, C (Tabela nr 34, str. 151).
- przyjęcie składów gatunkowych dla nowo zakładanych upraw leśnych na siedliskach przyrodniczych, omówionych w Tabeli nr 1 (str. 199), ustalonych na podstawie optymalnych składów gatunkowych drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych (Jan Marek Matuszkiwicz, Warszawa 2007),
- działań określonych w stosunku do roślin objętych ochroną gatunkową, za wyjątkiem czyszczenia zarastających lub wypływających się zbiorników wodnych. Działania takie mogą być dopuszczalne jeśli wynika to z projektów ochrony czynnej uzasadnionych badaniami naukowymi określającymi wpływ zabiegów na siedliska mające znaczenie dla Wspólnoty i gatunki roślin chronionych.

W załączonej Prognozie dokonano również oceny oddziaływania przewidzianych zabiegów na siedliska przyrodnicze, a także gatunki chronione roślin, zwierząt i grzybów.

Nie wykazano znacząco negatywnego oddziaływania zabiegów pielęgnacyjnych na ww. komponenty środowiska przyrodniczego. Właściwie wskazano zabiegi zachowania siedlisk ekotonowych, podmokłych i wilgotnych oraz zbiorników wodnych dla zachowania miejsc bytowania takich gatunków jak kumak nizinny *Bombina bombina*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*.

Jednocześnie uprzejmie proszę o odrębne przekazanie informacji przez Zarządcę terenu o lokalizacji występowania ww. gatunków z dokładnością co do wydzielenia.

Analiza treści przedmiotowej Prognozy wykazała jej częściową, wewnętrzną niespójność np. w rozdziale „Inne cenne ekosystemy” Tabela nr 20 (str. 94) przedstawia wykaz siedlisk dla obszaru Natura 2000 pn. „Jeziora Wdzydzkie”, który znajduje się w woj. pomorskim. Na terenie Ostoi Barcińsko-Gąsawskiej nie wykazano np. wydm śródlądowych, które zostały ujęte w przedmiotowej Tabeli. W rozdziale „Chroniona fauna i flora” (str. 88) mówi się o 9 zinwentaryzowanych stanowiskach występowania traszki grzebieniastej, a w Tabeli nr 29, w kolumnie „Znana liczba stanowisk...” podaje się „brak danych”.

Dla cennych siedlisk przyrodniczych dokonano analizy wpływu przewidzianych Planem Urządzenia zabiegów takich jak: zalesienia, odnowienia, rębnie w Tabeli nr 37 (str. 168).

W kolumnie „Oddziaływanie łączne...” błędnie określono, że suma ww. zabiegów nie wpływa (ani dodatnio, ani ujemnie) na stan danych siedlisk przyrodniczych.

W Nadleśnictwie Gołębki Plan Urządzenia Lasu przewiduje realizację zalesień na obszarze 22,65 ha wg Tabeli nr 1 (str. 16). Przedmiotowa Prognoza sporządzona dla ww. Planu nie omawia szczegółowo przewidzianych do zalesienia obszarów oraz nie określa przewidywanego oddziaływania tych zalesień na cele ochrony obszarów Natura 2000. Dodatkowo w Tabeli 36 wykazano planowane do realizacji zalesienie na obszarze 12,86 ha (woj. wielkopolskie) w lasach łęgowych (91E0). Oddziaływanie tego zabiegu nie zostało ocenione w Tabeli nr 37.

W wytycznych Prognozy dla ochrony siedlisk przyrodniczych niewłaściwie zaproponowano zabiegi ochronne dla zbiorowisk niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (6510) - łąki kośne występują w dolinach rzecznych z reguły poza strefą zasięgu wysokich wód. W związku z powyższym nie są wskazane okresowe zalewy łąk. Istotne jest natomiast zachowanie odpowiednio wysokiego średniego poziomu wód gruntowych w dolinie rzeki oraz ekstensywne użytkowanie łąkowe (koszenie raz lub dwa razy w roku, z reguły po rozpoczęciu kwitnienia roślin).

W stosunku do przewidzianych w Prognozie wskazań gospodarczych w Tabeli 28 dla gatunku bocian czarny *Ciconia nigra* w kolumnie „Uwagi, wnioski do Planu” błędnie zapisano możliwości wykonywania zabiegów leśnych poza okresem 1 marca - 31 sierpnia. W strefach ochrony całorocznej i okresowej zabronione jest prowadzenie niżej wymienionych działań bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zgodnie z art. 60 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 z późn. zm.):

- 1) przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
- 2) wycinania drzew lub krzewów;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane,
- 4) z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
- 5) wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

W odniesieniu do takich gatunków ptaków jak np. bielik *Haliaeetus albicilla*, rybołów *Pandion haliaetus*, włochatka *Aegolius funereus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł białostrzbioty *Dryocopus leucotos* uznano, że udział 25,5 % drzewostanów starszych wywiera korzystny wpływ na utrzymywanie ww. gatunków. W Prognozie nie określono, w którym momencie w połowie czy na końcu obowiązywania Planu wartość taka jest osiągnięta oraz która klasa wieku została uznana za wartość graniczną drzewostanów „starszych”, a także dlaczego dla przedmiotowego Nadleśnictwa procent ten jest właściwy, gdzie np. dla Nadleśnictwa Runowo uznaje się 32 % za optymalny rząd wielkości dla zachowania populacji ww. gatunków we właściwym stanie ochrony. Kryteria ustalania ww. zależności nie zostały przedstawione w przedmiotowej Prognozie.

Jednocześnie w Tabeli 28 przedstawiono „Wymagany sposób ochrony i gospodarowania” w odniesieniu do gatunków „strefowych” podając np. „ochrona strefowa” - ochrona miejsc lęgowych przedmiotowych gatunków to nie tylko strefowa ochrona wokół ich gniazd, ale również, a może przede wszystkim, takie gospodarowanie ekosystemami leśnymi, które pozwoli chronić ich potencjalne miejsca lęgowe. W kolumnie ww. Tabeli należałoby się spodziewać konkretnych wytycznych dotyczących gospodarowania lasami Nadleśnictwa Gołąbki, które pozwolą na utrzymanie potencjalnych siedlisk lęgowych w dobrym stanie jakościowym i odpowiedniej wielkości (w tym miejscu należy określić jaki typ siedliska, drzewostanu preferują poszczególne gatunki, w jakich klasach wieku, jaki procent Nadleśnictwa zajmują te siedliska i jaki procent powinien być utrzymywany w celu zabezpieczenia populacji poszczególnych gatunków).

Mając na uwadze zapisy art. 52 a ustawy o ochronie przyrody gospodarka leśna nie narusza zakazów, o których mowa w art. 52 ust. 1 pkt 1, 3-5 i 11, jeżeli jest prowadzona na podstawie planów, które zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, obejmującej oddziaływanie na dziko występujące populacje gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty i chronionych gatunków ptaków, oraz ich siedliska, bądź jest prowadzona na podstawie kodeksu dobrych praktyk, których ustalenia zapewniają, że czynności wykonywane zgodnie z nimi nie są szkodliwe dla zachowania gatunku we właściwym stanie ochrony. Zapis ten nie odnosi się tylko do obszarów Natura 2000, gdzie celem ochrony są gatunki ptaków, lecz do wszystkich obszarów, na których gospodarka leśna jest prowadzona.

Przedmiotowy Plan Urządzenia Lasu jest już dokumentem przyjętym i obowiązującym, w związku z tym warunek, o którym mowa w ww. artykule dotyczący dokonania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko ze względów prawnych nie może być spełniony.

Jednocześnie w Prognozie rozdział 5.6 pkt 6 ppkt „Ptaki”, „Wytyczne ochrony roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej” sprecyzowane są tylko dla kilku gatunków ptaków, str. 205 (z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej), pozostawiając tym samym w punkcie 7 Zarządcę terenu bez podania konkretnych wytycznych dla pozostałych gatunków ptaków objętych ochroną prawną.

W związku z powyższym tut. organ proponuje zasady postępowania w Nadleśnictwie, dzięki którym osiągnięty zostanie kompromis pomiędzy koniecznością zachowania gatunku (ptaków) i jego siedliska we właściwym stanie ochrony, a użytkowaniem lasu.

Leśnicy poprzez wybór powierzchni, na których będzie prowadzone pozyskanie drewna, mają możliwość minimalizowania, a nawet wykluczenia negatywnego oddziaływania prac leśnych na chronione gatunki ptaków z zachowaniem zakazów obowiązujących w stosunku do tych gatunków.

Przy wyborze powierzchni, na których prowadzone będą prace leśne oraz podczas ich wykonywania należy zachowywać niżej opisane zasady:

- w sezonie zimowym, w oddziałach przeznaczonych do użytkowania rębego, przeprowadzić inwentaryzację ptaków drapieżnych i drzew dziuplastych, obserwacje nanieść na mapę i wykorzystać do planowania prac, uwzględniając ich lokalizację;
- przed przystąpieniem do prac, w okresie wiosennym należy przeprowadzić inwentaryzację ptaków, odnotować na mapie stanowiska lęgowe - wykorzystać do planowania prac, uwzględniając lokalizację miejsc lęgowych;
- rębnie zupełne z uwagi na swój charakter (całkowite usunięcie wyznaczonej powierzchni drzewostanu, zmiana warunków świetlnych w obszarach bezpośrednio sąsiadujących ze zrębem) wykonywać poza okresem lęgowym ptaków,
- w okresie lęgowym cięcia pielęgnacyjne prowadzić możliwie w drzewostanach niedojrzałych i najmniej żyznych – takie postępowanie, w warunkach niższego zagęszczenia ptaków w drzewostanach młodszych i uboższych, zmniejszy prawdopodobieństwo ewentualnego niszczenia gniazd i zabijania młodych ptaków podczas prac leśnych;
- w wydzieleniach, w których planowane jest wykonywanie cięć od marca do sierpnia, należy już w okresie jesienno-zimowym usunąć warstwę podszytu i podrostu z wyznaczonych szlaków technologicznych – pozwoli to na uniknięcie nieumyślnego niszczenia lęgów ptaków

gniezdzących się w tych warstwach (m.in.: ruzdzik, świstunka pokrzywnica, strzyżyk, słonka itp.);

- w drzewostanach starszych (od 80 lat) pozostawiać drzewa dziuplaste wraz z niezmienionym wokół nich otoczeniem w promieniu 10 metrów;
- w przypadku, gdy podczas cięć zostanie wykryte drzewo z gniazdem ptaków drapieżnych, sów i bociana czarnego, należy wstrzymać prace w wydzieleniu do momentu zakończenia lęgów, jeżeli jest to gatunek strefowy – zaprzestać wykonywania zabiegu i zgłosić strefę do RDOŚ;
- zabiegi niszczenia chwastów np. koszenie upraw, mogące zagrażać lęgom, należy przesunąć poza okres lęgowy ptaków.

Wielofunkcyjne leśnictwo, łączące dbałość o zasoby przyrodnicze wraz z zapewnieniem optymalnego dla środowiska użytkowania jego zasobów, jest istotnym czynnikiem wpływającym na stan zachowania obszarów pozostających pod zarządem PGL Lasy Państwowe, w tym terenów i gatunków objętych ochroną prawną.

Przedstawione przez tut. organ propozycje postępowania, zmiany lub kwestie wymagające głębszej analizy jak np. zalesianie na obszarach Natura 2000, zostały opracowane lub poruszone w celu doprecyzowania zasad prowadzenia gospodarki leśnej łączącej cele gospodarcze z ochroną przyrody.

ZASTĘPCA REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
Regionalny Konserwator Przyrody w Bydgoszczy
dr inż. Marek Machnikowski

Otrzymują:

1. Adresat
2. a/a